

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Андрій Островський**, 1996 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2019 році Львівський національний університет імені Івана Франка за спеціальністю «Право», освітня програма «Право», працює помічником адвоката Юхименко Руслани Іванівни в Адвокатському об'єднанні «Юхименко і Партнери»; за сумісництвом працює на посаді провідного юрисконсульта в «ПРЕДСТАВНИЦТВІ «ДРОГ-БУД» Сп. з о.о.», через яке здійснює свою господарську діяльність на території України ТОВ «ДРОГ-БУД» (Республіка Польща); а також на посаді головного юрисконсульта у ТОВ «ВЕСТ ДРОГ», виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, від 01.05.2024 року № 634, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – **Володимира Коссака**, доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Рецензентів –

Юрія Юркевича, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів,

Ігоря Якубівського, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів,

Офіційних опонентів –

Ірини Лукасевич-Крутник, доктора юридичних наук, професора, завідувачки кафедри цивільного права та процесу Західноукраїнського національного університету Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль,

Тетяни Гнатюк, кандидата юридичних наук,
асистентки кафедри міжнародного права та
порівняльного правознавства Чернівецького
національного університету імені Юрія Федьковича
Міністерства освіти і науки України, м. Чернівці,

на засіданні «28» червня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань Право **Андрію Островському** на підставі публічного захисту дисертації **«Цивільно-правове регулювання договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу»** за спеціальністю 081 Право.

Дисертацію виконано у Львівському національному університеті імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Науковий керівник: **Алла Герц**, доктор юридичних наук, професор, професорка кафедри цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, який за змістом, рівнем наукової новизни, теоретичним й практичним значенням результатів, кількістю наукових публікацій відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), та вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами).

Дисертація Андрія Островського є самостійною та ґрунтовною науковою працею, що виконана з дотриманням вимог академічної доброчесності, у якій на основі аналізу законодавства, судової практики та наукової літератури здійснено комплексне науково-теоретичне узагальнення та практичне вирішення наукового завдання з цивільного права щодо цивільно-правового регулювання договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що запропоновано авторське визначення поняття договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу, під яким слід розуміти: за договором постачання енергетичних ресурсів (електроенергія, теплова енергія) через приєднану мережу одна сторона (постачальник) зобов'язується передавати другій стороні (споживачеві) енергетичні ресурси, а споживач зобов'язується оплачувати вартість прийнятих енергетичних ресурсів тільки через приєднану мережу та дотримуватись передбаченого договором режиму її використання, а також

забезпечити справність та безпечну експлуатацію обладнання. Обґрунтовано правову природу договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу як самостійного виду договору у зв'язку з притаманними лише йому особливостями, які відрізняють його від договорів про надання послуг, поставки, купівлі-продажу та інших видів цивільно-правових договорів у зв'язку з чим запропоновано внести зміни до ЦК України. Запропоновано авторське визначення енергетичних ресурсів – це електроенергія і теплова енергія, яка доступна для промислового та побутового споживання;. Удосконалено: положення про те, що електрична енергія, як об'єкт цивільних прав, має специфічні властивості, такі як: відсутність фізичної матеріальності (неможливість її візуального сприйняття як речі); збіг моменту виробництва та споживання енергії за часом та обсягом (з урахуванням втрат); неможливість накопичення великих обсягів енергії для подальшого використання (з урахуванням наявної мережі системи зберігання енергії (energystorage); особливий метод передачі через електромережі (приєднану мережу); неможливість повернути вже спожиту енергію; обмеженість здійснення правомочностей володіння та розпорядження енергією; розуміння поняття енергії, як самостійного об'єкта цивільного права, а саме: абстрактної (безтілесної) речі з численними унікальними особливостями, до якої застосовуються положення Цивільного кодексу України, що стосуються права власності; розуміння, що договір постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу належить до публічних договорів та договорів приєднання; положення про те, що енергія має майнову (товарну) природу, а саме: енергія, що виробляється на об'єктах електроенергетики є товаром, призначеним для реалізації. Набули подальшого розвитку: обґрунтування потреби у використанні відповідного типу договору не лише для регулювання юридичних відносин, пов'язаних з постачанням енергії споживачу, а й для належного контролю за використанням отриманої енергії, що обумовлено особливостями фізичних властивостей енергії; теоретичні висновки про те, що може застосовуватися положення та договірні конструкції договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу до всіх правовідносин, що виникають при постачанні енергетичних та інших ресурсів з врахування особливостей їх предмету; позиція, що енергопостачальник зобов'язаний забезпечити безперервне постачання енергії всім споживачам, дотримуючись при цьому показників якості електричної енергії.

Обґрунтованість і достовірність отриманих наукових результатів дослідження базуються на відповідних наукових публікаціях. Методологічною базою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи пізнання.

Результати дисертаційної роботи мають істотне теоретичне та практичне значення для галузі знань Право, оскільки можуть бути використані у науково-дослідній діяльності як підвалини для подальших досліджень проблем правової

природи, укладення, виконання або розірвання договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу, у правотворчості, у правозастосовній сфері, а також в освітній діяльності закладів вищої освіти.

Здобувач має 8 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 (три) одноосібні статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Островський А.М. Генеза цивільно-правового регулювання договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу // *Юридичний науковий електронний журнал*. Запоріжжя. 2023. № 1. С. 122-126. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/27>

2. Островський А.М. Порядок укладення договору постачання енергетичними ресурсами через приєднану мережу // *Європейські перспективи*. 2023. № 2. С. 132-139.

DOI: <https://doi.org/10.32782/ep.2023.2.22>

3. Островський А.М. Особливості прав та обов'язків сторін договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу // *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. С. 244–248.

DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.42>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

1. **Володимир Коссак**, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, без зауважень.

2. **Ірина Лукасевич-Крутник**, доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри цивільного права та процесу Західноукраїнського національного університету Міністерства освіти і науки України, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Потребує додаткового обґрунтування положення наукової новизни про «правову природу договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу як самостійного виду договору у зв'язку з притаманними лише йому особливостями, які відрізняють його від договорів про надання послуг, поставки, купівлі-продажу та інших видів цивільно-правових договорів, у зв'язку з чим запропоновано внести зміни в ЦК України» (п. 2 наукової новизни, С. 27 дисертації). У дисертаційній роботі прослідковується позиція, що варто розмежовувати договір постачання енергетичних ресурсів (електроенергії та теплової енергії) через приєднану мережу та договір, пов'язаний з постачанням інших ресурсів (газу, нафти тощо), через приєднану

мережу. Втім автор пропонує зміни до ЦК України щодо договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу у ст. 714 (С. 83, 94, 122-123 дисертації), яка структурно належить до § 5 Глави 54 ЦК України «Купівля-продаж». Таке розміщення договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу не свідчатиме про його самостійність в системі договорів, визначених ЦК України.

2. У пункті 10 наукової новизни запропоновано розуміння поняття енергії як самостійного об'єкта цивільного права, а саме: абстрактної (безтілесної) речі з численними унікальними особливостями, до якої застосовуються положення ЦК України, що стосуються права власності (С. 29 дисертації). Така пропозиція є цікавою крізь призму Концепції оновлення Цивільного кодексу України, де пропонується розширити Положення ЦК України щодо об'єктів цивільних прав (С. 10 Концепції). Втім про енергію як самостійний об'єкт цивільних прав в Концепції не згадується. Під час публічного захисту цікаво почути думку автора, чи варто в умовах рекодифікації цивільного законодавства України пропонувати додати до видів об'єктів цивільних прав, визначених статтею 177 ЦК України, енергію як самостійний об'єкт.

3. Дискусійною видається запропонована серед положень наукової новизни пропозиція доповнити Закон України «Про ринок електричної енергії» нормою про обов'язок постачальника повідомляти споживача негайно (не пізніше ніж за 15 хвилин) про обмеження в постачанні енергетичних ресурсів (аварійні) (у п. 7 наукової новизни, С. 28 дисертації). В умовах постійних ракетних обстрілів російською федерацією об'єктів енергетичної інфраструктури України аварійні відключення електроенергії є екстремними. Тому аварійні обмеження в постачанні енергетичних ресурсів неможливо передбачити та спрогнозувати. Існуючі на сьогодні графіки відключення світла є стабілізаційними, які запропоновані з метою балансування роботи енергосистеми вже після аварійних відключень.

4. Потребує додаткового обґрунтування пропозиція дисертанта внести зміни в норми абз. 2 п. 1 ст. 638 та абз. 2 ст. 714 ЦК України, якими запропоновано до кола істотних умов віднести умови, визначені підзаконними нормативно-правовими актами. Таку пропозицію автор пояснює потребою «уникнення судових спорів щодо легітимності великої кількості нормативно-правових актів, прийнятих в сфері постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу» (С. 94 дисертації). Очевидно, такі зміни в «Загальні положення про договір» ЦК України потребують додаткового обґрунтування. Крім того, запропонована новелла не співвідноситься з іншою пропозицією дисертанта закріпити істотні умови досліджуваного договору саме в нормах ЦК України – ст. 714-1 (С. 105, 189 дисертації).

5. В сьогоденнішніх умовах рекодифікації цивільного законодавства України доречно було б окремим додатком до дисертаційної роботи

запропонувати проект внесення змін до ЦК України, які могли б бути враховані в законопроектній діяльності.

3. Тетяна Гнатюк, кандидат юридичних наук, асистентка кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Міністерства освіти і науки України, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Запропоноване автором доповнення статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії» поняттям «Система зберігання енергії» під якою слід розуміти: «Система зберігання енергії – це інтегрована технічна система, яка забезпечує здатність ефективно збирати, конвертувати та утримувати енергію в різних формах з метою подальшого використання відповідно до потреб споживачів та вимог системи електропостачання» потребує додаткової аргументації (с. 42).

2. Пропозиція про необхідність доповнення Закон України «Про ринок електричної енергії» наступним обов'язком постачальника: «забезпечити реальний облік витрачених енергетичних ресурсів споживачем шляхом зняття показників з приладів обліку споживання електричної енергії, в тому числі за допомогою ІТ-технологій» видається недостатньо обґрунтованим та потребує додаткової аргументації (с. 99).

3. На с. 135 дисертаційної роботи автор вказує на наявність технічної складової укладення договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу, що є ще однією особливістю, яка виокремлює його як самостійний вид договору, тому вбачається доцільним подальше обґрунтування такого висновку в контексті практичного значення у відносинах з постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу.

4. Дисертант слушно звертає увагу на право споживача на зміну постачальника та припинення договору у зв'язку зі зміною постачальника без застосування додаткових фінансових зобов'язань, відповідно додаткової аргументації потребує розуміння умов дострокового розірвання договору у зв'язку зі зміною постачальника.

4. Юрій Юркевич, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, надав позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Дисертант слушно вказує, що енергетичні ресурси – це електроенергія і теплова енергія, яка доступна для промислового та побутового споживання (с. 5 дисертації), а також обґрунтовано досліджує проблематику тарифів (с. 105 дисертації). Поряд з тим, цікаво було б дізнатися точку зору автора щодо того, з якого моменту тарифи на такі енергетичні ресурси мають вважатися зміненими

для кінцевого споживача (з моменту прийняття рішення НКРЕКП, з моменту прийняття рішення органом місцевого самоврядування, якщо, наприклад, тепла енергія постачається споживачеві її виробником – комунальним підприємством чи з моменту, який визначається у договорах із кінцевими споживачами тощо?).

2. Здобувач абсолютно логічно і правильно визначає необхідність доповнення Закону України «Про ринок електричної енергії» конкретними обов'язками постачальника (с. 6 дисертації). Однак, зважаючи на злочинну війну проти нашої держави та ситуацію постійних обстрілів та небезпек, закріплення обов'язку «повідомляти споживача негайно (не пізніше ніж за 15 хвилин) про обмеження в постачанні енергетичних ресурсів (аварійні)» видається передчасним.

3. На с. 147 дисертації автор вказує, що «перед будь-якими діями щодо укладання, зміни або розірвання договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу обов'язковим є процес узгодження, що виражається в вольовому намірі набути, змінити або припинити права та обов'язки, пов'язані з енергоспоживанням. Отже, для того щоб особи могли в майбутньому вчиняти обґрунтовані дії з метою набуття, зміни чи припинення цивільних прав і обов'язків, вони повинні висловити свою волю і досягти згоди щодо вказаних правових наслідків, тобто укласти домовленість». Однак, здобувач також обґрунтовує підстави для розірвання договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу: з ініціативи споживача у разі: неправомірного припинення постачання енергетичних ресурсів; постачання енергетичних ресурсів з недотриманням гарантованих стандартів якості, більше двох разів (с. 28 дисертації). Як видається, у таких випадках, споживач мав би бути наділеним правом не вимагати розірвання договору і домовлятися про це, а відмовитися від договору в односторонньому порядку.

5. Ігор Якубівський, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, надав позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Дисертант в роботі пропонує доповнити Цивільний кодекс України статтею 714-1, в якій передбачити істотні умови договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу (с. 27, 105). У зв'язку з цим потребує додаткового обґрунтування пропозиція здобувача в частині віднесення до кола істотних такої умови договору, як тип джерела енергетичних ресурсів;

2. У роботі автор пропонує розуміння поняття енергії, як самостійного об'єкта цивільного права, а саме: абстрактної (безтілесної) речі з численними унікальними особливостями, до якої застосовуються положення Цивільного

кодексу України, що стосуються права власності (с. 29, 81). Думається, що, формулюючи дане положення наукової роботи, здобувачеві варто було би конкретизувати, які саме «унікальні особливості» характерні для енергії як об'єкта цивільних прав. Крім того, у наведеному науковому положенні зазначається про застосування до енергії норм про право власності, хоча на с. 85, 188 роботи здобувач виокремлює таку ознаку енергії, як обмеженість використання правомочностей володіння та розпорядження нею.

3. На с. 175 дисертаційної роботи автор пропонує, у законодавчому порядку конкретизувати перелік обставин і максимальні розміри можливого зменшення неустойки за порушення договору постачання енергетичних ресурсів через приєднану мережу. Вбачається доцільним подальше обґрунтування такого висновку в контексті практичного значення у договірних відносинах.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.184 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, присуджує **Андрію Островському** ступінь доктора філософії з галузі знань **Право** за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова спеціалізованої вченої ради
ДФ 35.051.184

Володимир КОССАК

